U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **AB CHEMITRANS, s. r. o.,** se sídlem Koperníkova 872, Bohumín, zastoupený JUDr. Mgr. Petrou Novákovou, Ph.D., advokátkou se sídlem Chodská 1366/9, Praha 2, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství,** se sídlem Masarykova 427/31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 8. 2017, č. j. 22 Af 67/2016 – 38, vedeném u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 7 Afs 324/2017, o vyloučení soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Tomáše Foltase, Ph.D., z projednávání a rozhodnutí této věci,

takto:

Soudce JUDr. Tomáš Foltas, Ph.D. **není vyloučen** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 7 Afs 324/2017.

Odůvodnění:

[1] Kasační stížností ze dne 4. 10. 2017 se žalobce domáhá zrušení rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 8. 2017, č. j. 22 Af 67/2016 – 38. Řízení o kasační stížnosti je vedeno pod sp. zn. 7 Afs 324/2017 a věc byla přidělena k vyřízení dočasně přidělené soudkyni Mgr. Simoně Hájkové. Při předběžné poradě senátu zjistil JUDr. Tomáš Foltas, Ph.D., skutečnosti, o nichž se domnívá, že mohou svědčit o jeho podjatosti v předmětné věci. O tom zpravil předsedu Nejvyššího správního soudu postupem dle § 8 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[2] Důvod své podjatosti JUDr. Foltas spatřoval ve skutečnosti, že zástupkyní žalobce je advokátka JUDr. Mgr. Petra Nováková, Ph.D., s níž soudce dle jeho vyjádření pojí úzké přátelské vazby, a nepovažuje proto za vhodné rozhodovat o věci, v níž působí jako zástupce účastníka. V tomto směru odkázal na oznámení o podjatosti ve věci sp. zn. 9 Afs 294/2017, v níž oznámení o své podjatosti vůči shodné advokátce a ze shodného důvodu učinili soudci Nejvyššího správního soudu JUDr. Barbara Pořízková a JUDr. Radan Malík, kteří byli následně opatřením tehdejšího předsedy Nejvyššího správního soudu JUDr. Josefa Baxy ve věci podjatosti soudců ze dne 4. 10. 2017 vyloučeni z projednávání a rozhodování této věci.

[3] Nynější předseda Nejvyššího správního soudu JUDr. Michal Mazanec má ovšem za to, že v této věci není dán důvod podjatosti JUDr. Foltase, a proto dle § 8 odst. 3 věty poslední s. ř. s. byl spis obsahující oznámení JUDr. Foltase o jeho možné podjatosti předán k rozhodnutí o vyloučení pátému senátu Nejvyššího správního soudu.

[4] Žalobce ani žalovaný se nevyjádřili k důvodům podjatosti, které JUDr. Foltas ve svém oznámení vymezil.

[5] Dle § 8 odst. 1 s. ř. s. *„[s]oudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech“.*

[6] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 odst. 1 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Podjatost soudce také zasahuje do principu nezávislosti soudce. Soudce lze z projednávání a rozhodnutí přidělené věci vyloučit pouze výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě.

[7] Jak uvedl Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 22. 1. 2014, č. j. Nao 9/2014 - 31, (veškerá konečná rozhodnutí správních soudů jsou dostupná na www.nssoud.cz), *„[z] ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti soudce o jeho nezaujatosti v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o nepodjatosti konkrétního soudce; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz nález Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem soudce vedou. Platí však, že k vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci, nebo schopen, nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nález Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11). Podjatost soudce totiž zcela nepochybně zasahuje do ústavního principu zákonného soudce.“*

[8] Nejvyšší správní soud se tak zaměřil na posouzení toho, zda jsou objektivní důvody pochybovat o nepodjatosti soudce JUDr. Foltase v předmětné věci. V tomto ohledu se

soud mohl opírat o svou judikaturu, z níž vyplývá, že vztah, který výrazně nepřekračuje standardní profesionální, resp. kolegiální známost, není shledáván jako objektivní důvod pochybovat o nepodjatosti rozhodujícího soudce (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2013, č. j. Nao 41/2013 – 56).

[9] V projednávané věci je proto nutno posoudit vztah soudce k zástupkyni účastníka řízení současně ze dvou vzájemně se prolínajících hledisek, přičemž hlediskem prvním je povaha tohoto vztahu, hlediskem druhým pak jeho intenzita (zda se jedná o zjevně intenzivní, určitým způsobem individualizovaný vztah).

[10] Dle citovaného usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2014, č. j. Nao 9/2014 - 31, vztah skutečného přátelství lze označit za velmi silnou (jednu z nejsilnějších) motivaci určitého apriorně zaměřeného jednání, avšak teprve při určité intenzitě přátelského vztahu lze zvažovat jeho možný psychologický dopad i z hlediska zachování přirozené schopnosti nezaujatého řešení případu. Je tudíž třeba přihlédnout právě také k intenzitě tohoto přátelství.

[11] Vzhledem ke stručnosti původního vyjádření JUDr. Foltase, proč se ve věci cítí být podjatým, si pátý senát Nejvyššího správního soudu od něho vyžádal doplnění tohoto vyjádření. Z tohoto doplnění ze dne 10. 12. 2018, které je založeno ve spise, vyplývá, že přátelské vztahy JUDr. Foltase se zástupkyní žalobce byly intenzivnější v minulosti, po jejím přestěhování do Prahy však došlo k částečnému omezení kontaktů, byť v posledních letech se přesto se jmenovanou 5 - 10 ročně přátelsky setkává. I když tomu tedy v minulosti mohlo být jinak, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že uvedená intenzita kontaktů, též vzhledem k tomu, že se nejedná přímo o vztah k účastníku řízení, ale k jeho zástupci, u něhož je zpravidla míra osobní zainteresovanosti na výsledném rozhodnutí soudu nižší, ještě nezakládá objektivní obavu z možného ovlivnění soudce v jeho rozhodování.

[12] V rozhodnutí ze dne 13. 3. 2014, č. j. Nao 86/2014 – 15, Nejvyšší správní soud v daném ohledu konstatoval: „*Soudce je právní profesionál, jehož ústavní jakožto i mravní povinností je dbát o nezávislé a nestranné rozhodování. S výkonem funkce soudce je proto nerozlučně spjat požadavek na to, aby se soudce byl schopen oprostit od nepatřičných vnějších vlivů na jeho rozhodovací činnost. Méně intenzivní vlivy na svou rozhodovací činnost tak musí být soudce být schopen odfiltrovat s ohledem na nároky své profese. Pokud tedy intenzita rušivých vlivů nedosáhne určité kritické úrovně, nemohou vzniknout legitimní pochybnosti o tom, že soudce není schopen dostát požadavkům na nezávislé a nestranné rozhodnutí, které jsou na něj kladeny a kterých si musí být vědom.*“

[13] Pátý senát Nejvyššího správního soudu z uvedených důvodů neshledal, že by vyvstaly objektivní okolnosti, které by zavdávaly důvod pochybovat o nepodjatosti JUDr. Foltase, a rozhodl tedy o tom, že JUDr. Foltas nebude vyloučen z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 7 Afs 324/2017.

P o u č e n í :

Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 10. prosince 2018

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu